

VANDUO-GYVYBĖS ŠALTINIS

Kauno lopšelis- darželis „Liepaitė“
Parengė mokytojos:
Aistė Guobė
Rita Pūtvienė

SVEIKI VAIKAI! SU
JUMIS SVEIKINUOSI
AŠ LAŠELIS. ŠIANDIEN
NORIU JUMS
PAPASAKOTI APIE
VANDENĮ IR JO
REIKŠMĘ PLANETAI
ŽEMEI.

VANDUO - LABIAUSIAI
PAPLITĖS ŽEMĖJE
JUNGINYS. ŽEMĖS
VANDENINIS
APVALKALAS -
HIDROSFERA - SUDARO
71 % ŽEMĖS PAVIRŠIAUS.

VANDUO ATLIKO IR
ATLIEKA LEMIAMĄ
VAIDMENĮ ŽEMĖS
GEOLOGIJOS ISTORIJOJE,
KLIMATO IR ORŲ
FORMAVIME, MEDŽIAGŲ
APYKAITOJE, GYVYBĖS
FIZIOLOGINĖJE IR
BIOLOGINĖJE SFEROJE.

VISAŲ MŪSŲ PLANETĄ ŽEMĘ SUPA VANDUO

UPĖS

EŽERAI

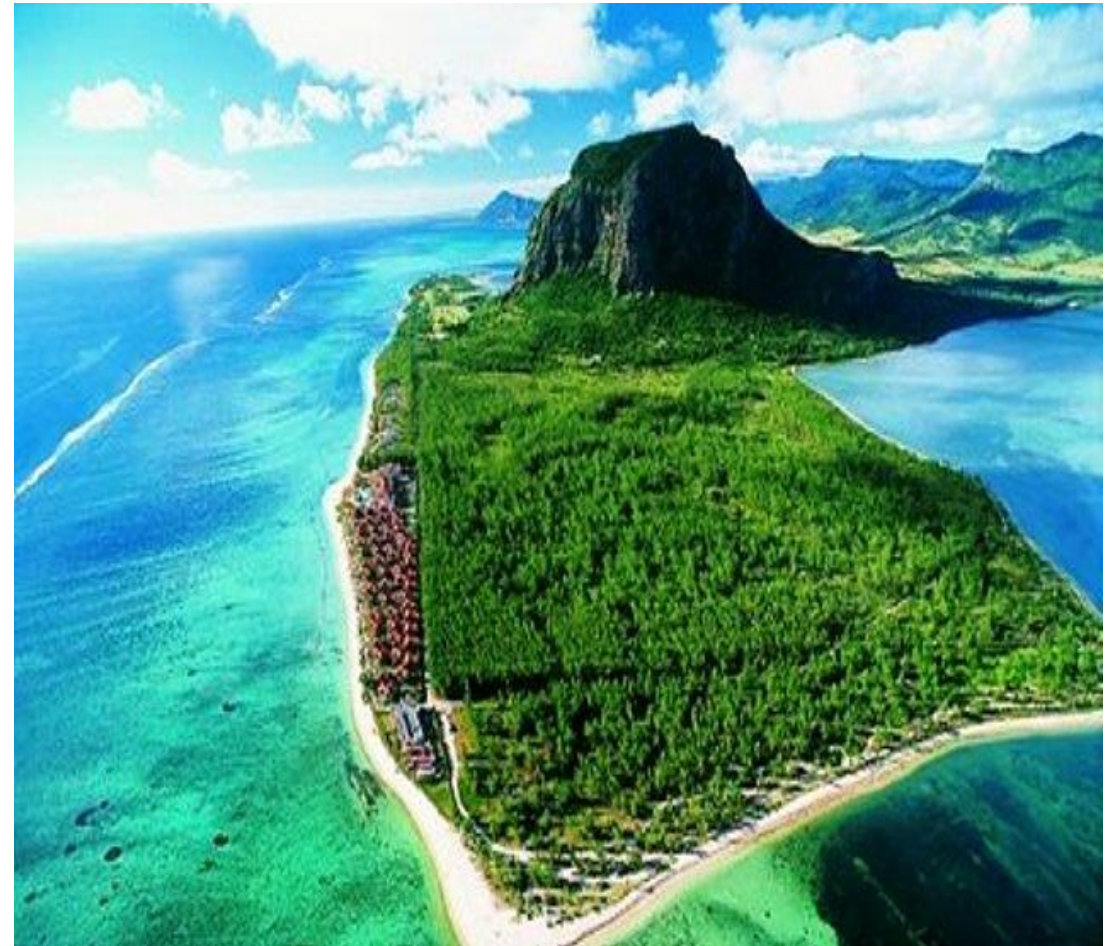

JŪROS

VANDENYNAI

ŠALTINIAI

UŽTVANKOS

PELKĖS

ĮLANKOS

O TAU NEKYLA
KLAUSIMAS IŠ
KUR JIE
ATSIRANDA?

VISKĄ LEMIA
ŽEMĖS
KLIMATAS IR
LIETUS.

LIETUS - KRITULIŲ
RŪŠIS, KAI IŠ DEBESŲ
Į ŽEMĖS PAVIRŠIŲ
KRINTA ATSKIRI
VANDENS LAŠAI.

LIETUS YRA LABAI SVARBUS
HIDROLOGINIAME CIKLE,
KURIO METU DRĖGMĖ IŠ
VANDENYNŲ GARUOJA,
FORMUOJASI Į DEBESIS IR
KRINTA ATGAL Į ŽEMĘ, IŠ
KUR ŠALTINIAIS IR UPĖMIS
GRIŽTA Į VANDENYNUS.

ĮVAIRIOSE KULTŪROSE
IŠRASTI SKIRTINGI BŪDAI
APSISAUGOTI NUO
LIETAUS, PAVYZDŽIUI,
SKĖTIS, LIETPALTIS,
LIETVAMZDIS. LIETUS
KARTAIS SURENKAMAS IR
VĒLIAU NAUDOJAMAS.

RŪKAS - ORE SUSIDARIUSI
GAUSI SMULKIŲ VANDENS
LAŠŲ ARBA KRISTALŲ
SANKAUPA, DĖL KURIOS
HORINZATALUS MATOMUMAS
ATMOSFEROS SLUOKSNIJE YRA
MAŽESNIS NEI 1 KILOMETRAS.

RŪKAS KAIP IR DEBESYS
ATSIRANDA, KAI ORE
KONDENSUOJASI VANDENS
GARAI. KAI ORO TEMPERATŪRA
AUKŠTESNĖ KAIP -20
LAIPSNIŲ, RŪKAS PAPERASTAI
BŪNA VIEN IŠ VANDENS
LAŠELIŲ

RŪKAS

GARAI

GARAI - DUJINĖ MEDŽIAGŲ
BŪSENA, KURIOS TEMPERATŪRA
ŽEMESNĖ UŽ KRIZINĘ. GARAI
DAŽNIAUSIAI YRA NEMATOMI.
VIZUALIAI GARUS
SUPRANTAME KAIP JUDANTĮ
IŠBARSTYTOS SPALVOS
DEBESĖLĮ.

TAI, KĄ MES MATOME
VERDANT VANDENIUI AR
IŠKVĖPDAMI ŠALTAME ORE,
YRA SUSIKONDENSAVĘ
VANDENS GARAI, MAŽYČIAI
LAŠELIAI, EMULSIJA ORE
(AEROZOLIS).

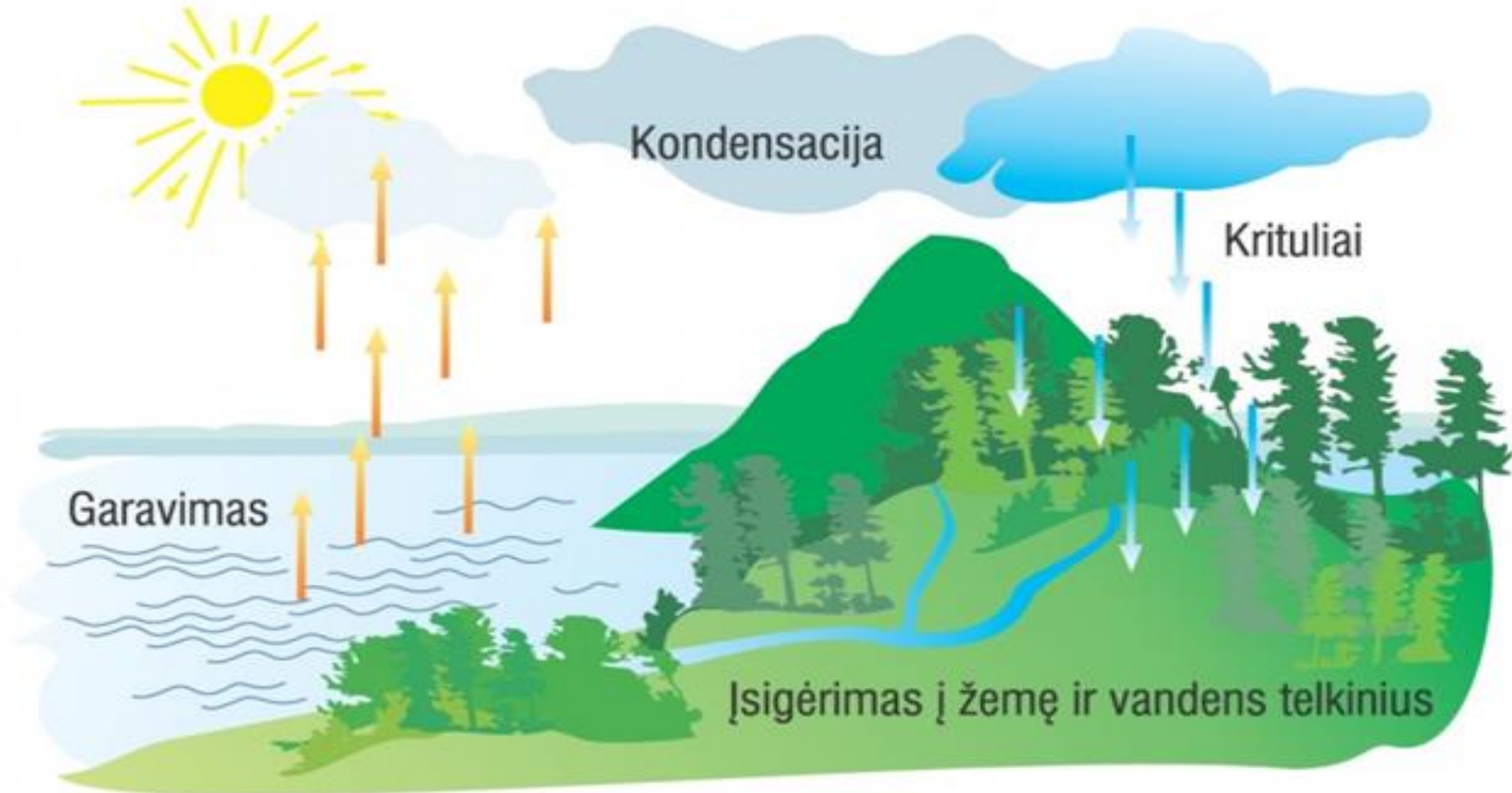
LEDAS

SAUSUMOJE SUSIDARĘS LEDAS SKIRSTOMAS Į KALNŲ IR ŽEMYNŲ LEDĄ, POŽEMINĮ ARBA GRUNTINĮ LEDĄ, SNIEGO DANGĄ, ŠERKŠNĄ, LEDO APNAŠAS, PLIKLEDĮ (LIJUNDRA). VANDENYSE SUSIDARĘS LEDAS SKIRSTOMAS Į UPIŲ, EŽERŲ, DUGNINĮ, GILUMINĮ LEDĄ.

ATMOSFEROS LEDAS - TAI LEDO KRITULIAI (SNAIGĖS, SNIEGAS, KRUŠA). LEDO SUSIDARYMAS VANDENS TELKINIUOSE PRIKLAUSO NUO KLIMATO, METŲ LAIKO, VANDENS APYKAITOS. STOVINČIO GĖLO VANDENS LEDO DANGA PRADEDA FORMUOTIS, KAI PAVIRŠIAUS TEMPERATŪRA PASIEKIA 0 °C

SAULĖ ŠILDO DRĖGNĄ ŽEMĘ IR VANDENĮ, KURIS
GARUODAMAS KYLA Į DANGŲ. PRISISUNKĘ VANDENS
LAŠELIŲ, DEBESYS VĖL PAGAMINA LIETŲ...

A cheerful cartoon water drop character with a blue body, white gloves and shoes, and a smiling face. It is standing on a blue water stream and waving with its right hand. The background is a vibrant blue with many water droplets and bubbles of various sizes, some with soft glows.

AR ŽINAI KAM
REIKALINGAS
VANDUO?

AR MES BE JO
IŠGYVENTUME?

VANDUO YRA BŪTINAS GYVYBEI. NETGI TEIGIAMA, KAD GYVYBĖ ŽEMĖJE KILO IŠ VANDENYNŲ. ŽMOGUS BE MAISTO IŠGYVENA SAVAITES AR NET MĖNESIUS, TAČIAU BE VANDENS GALI MIRTI PER KELETĄ DIENŲ. VANDUO SUDARO DIDŽIAUSIĄ ŽMOGAUS ORGANIZMO DALĮ - APIE 60-70 PROCENTŲ.

NETEKĘS APIE 12-20 PROCENTŲ VANDENS, ORGANIZMAS ŽŪSTA APSINUODIJĘS SAVO PATIES APYKAITOS PRODUKTAIS. GYVYBINIAI PROCESAI GALI VYKTI TIK TADA, KAI LĄSTELĖSE YRA PAKANKAMAI VANDENS.

ORGANIZMUI
SENSTANT, VANDENS
AUDINIUIOSE MAŽĖJA
- TAI SUSIJĘ SU
LĖTĖJANČIA
MEDŽIAGŲ APYKAITA.

JOKIA KITA MEDŽIAGA
NEATLIEKA TIEK DAUG
ĮVAIRIAUSIŲ
ŽMOGAUS ORGANIZMO
FUNKCIJŲ KAIP
VANDUO.

VANDENS TRŪKUMAS
PASIREIŠKIA LABAI
GREITAI, SIMPTOMAI
ATSIRANDA
TRŪKSTANT VOS 1
PROCENTO VANDENS

vanduo žmogaus kūne

100%

80%

70%

50%

BE ŽMOGAUS VANDUO GYVYBIŠKAI SVARBUS:

PAUKŠČIAMS

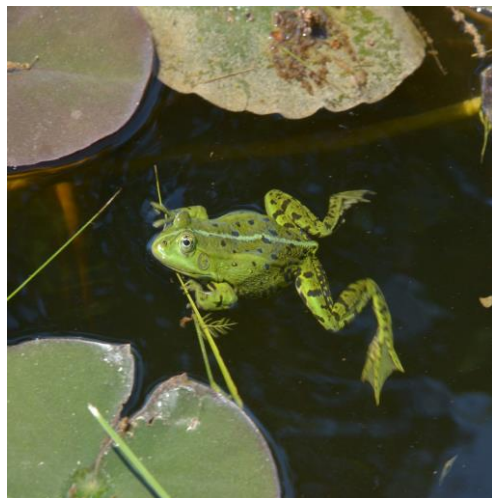
GYVŪNAMS

VANDENS GYVŪNIJAI

VANDENS AUGALIJAI

VANDENS DĖKA AUGALAS YRA TVIRTAS, O JO LAPAI STANDŪS
(NETEKUSIOS VANDENS, AUGALO LAŠTELĖS SUGLEMBA, O AUDINIAI
TAMPA MINKŠTI, AUGALAS VYSTA).

A cheerful cartoon water drop character with a smiling face, wearing white gloves and shoes, and waving its right hand. It is positioned in the center of the image, above a stream of water. The background is a vibrant blue with many water droplets and bubbles of various sizes.

O AR ŽINAI, KAIP
PAS JUS Į
NAMUS ATBĖGA
VANDUO?

ŠĮ DARBĄ ATLIEKA
VANDENS VALYMO
GAMYKLŲ -
VAMZDŽIAIS,
FILTRAIS, SIURBIMO
MAŠINOMIS.

VANDUO ŽMOGUI REIKALINGAS:

KAD GALĖTŲ VARTOTI JŲ KASDIEN,
NES JIS BŪTINAS GYVYBEI

NUSIPLAUTI RANKAS,
IŠSISKALAUTI BURNĄ PO DANTŲ
VALYMO.

MAUDYTIS VONIOJE AR PO
DUŠU.

UŽPLIKYTI ARBATĄ, KAVĄ
MAISTO GAMINIMUI.

DRABUŽIŲ SKALBIMUI,
AUTOMOBILIŲ PLOVIMUI
IR KT.

PRISIMINKIME RANKŲ PLOVIMO TAISYKLES

KAIP PLAUTI RANKAS?

Procedūros trukmė: 40 – 60 sek.

- 1 RANKAS SUDEKINTI VANDENIU
- 2 UŽPILTI MUILE, KAD PADENGTŲ VISUS PAKYŠIUS
- 3 DELNĄ TRINTI | DELNĄ
- 4 DEŠNIOJIS RANKOS DELNŲ TRINTI, KAIRIOJIS PLAŠTAKIS VIRŠŲ IR ATVIKŠČIAI
- 5 SUKLAUSTI DELNUS, SUPINTI PRĖTUS IR TRINTI
- 6 KIEKVIENIS RANKOS DELNŲ TRINTI KITIS RANKOS PRĖTUS
- 7 SUKAMASIAIS JUDESIAIS TRINTI NYKŠČIUS
- 8 SUKAMASIAIS JUDESIAIS TRINTI KIEKVIENOS RANKOS DELNĄ
- 9 RANKAS PLAUTI VANDENIU
- 10 RANKAS SAUSINTI VYKARTINIŲ RANKŠLUOSTŲ
- 11 DUKŲ UŽDARYTI NUKOJIAMŲ VYKARTINIŲ RANKŠLUOSTŲ
- 12 RANKOS SAUGIOS

ŠVARAUS, ŠVIEŽIO VANDENS REIKIA VISKAM, KAS GYVA. NELAIMĖI, MUMS IŠRADUS MAŠINAS IR PRISTAČIUS DIDELIŲ GAMYKLŲ, DAUGUMA EUROPOS UPIŲ, EŽERŲ IR JŪRŲ NAUDOJAMI KAIP LENGVIAUSIAS ATLIEKŲ ATSIKRATYMO BŪDAS.

TAI KENKIA DAUGELIUI AUGALŲ IR GYVŪNŲ, GYVENANČIŲ TŪKSTANČIUOSE KILOMETRŲ UPIŲ. TAI TAIP PAT NEIGIAMAI VEIKIA ŽMONIŲ SVEIKATĄ: MAUDANTIS ŽMOGUI UŽTERŠTAME VANDENYJE GALI SUTRIKTI SKRANDŽIO VEIKLA.

KAIP ŽINOMĖ, PANAUDOTAS VANDUO IŠ MŪSŲ NAMŲ VADINAMAS NUOTEKOMIS. TAI PURVINAS VANDENS IŠ MŪSŲ TUALETŲ IR VIRTUVIŲ BEI MUILUOTO VANDENS IŠ MŪSŲ DUŠŲ MIŠINYS. PRIEŠ NULĖIDŽIANT NUOTEKAS Į UPES AR JŪRĄ, JAS REIKIA IŠVALYTI.

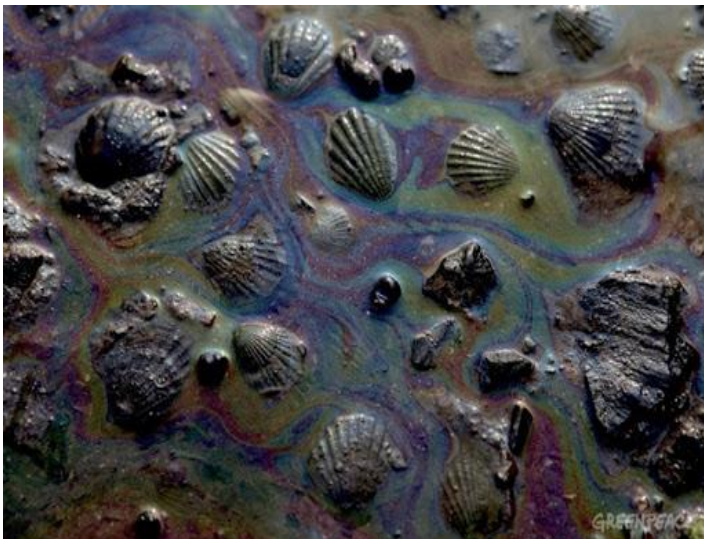
PRAMONĖS NUTEKAMIEJI VANDENYS.
DAUGIAUSIA VANDENĮ TERŠIA PRAMONĖ.

NAFTOS IŠSILIEJIMAI, KURIŲ BŪNA PAKANKAMAI DAŽNAI.

TAIGI VAIKAI,
GERKTE DAUG
VANDENS,
PLAUKITE RANKAS,
NETERŠKITE
VANDENS IR
BŪKITE SVEIKI!

Kas ten trepsi, kas ten šoka,
Kas ten vaikščioja po stogą?

Ci ku ca ku, tu ku tu ku,
Daug žydrų lietaus nykštukų.

Ilgos plonos jų kojytės,
Žydro stiklo kepurytės.

Ci ku ca ku, tu ku tu ku,
Žydro stiklo jų batukai.

O kiekvienas rankoj neša
Po apvalų žydrą lašą.

Ci ku ca ku, tu ku tu ku,
Daug lietučio sviedinukų.

Kuo greičiau į lysvę žalią
Pas plaštakę, pas gėlelę.

Ci ku ca ku; tu ku tu ku,
Skuba daug lietaus nykštukų.

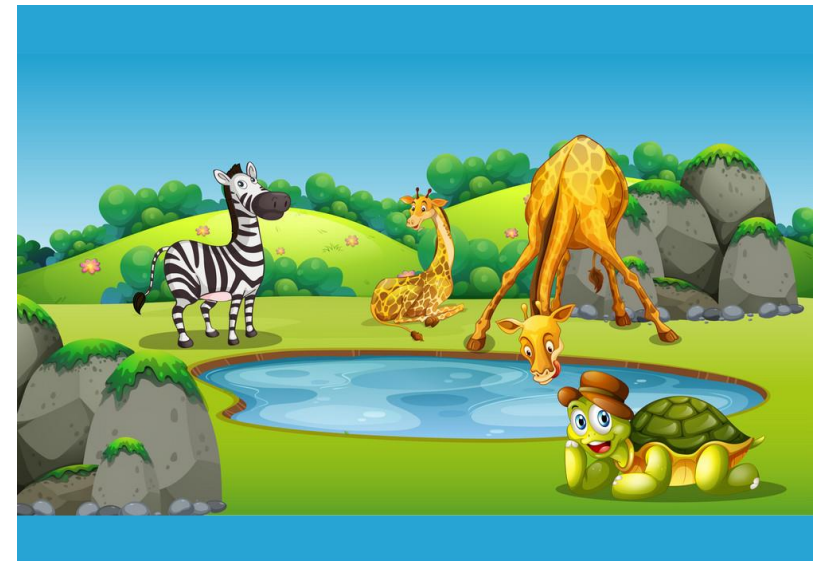

GYVOMS BŪTYBĖMS REIKIA VANDENS, NORINT
IŠGYVENTI. (RASK IR APVESK GYVAS BŪTYBES, KURIOMS REIKIA
VANDENS)

KURIAME PAVEIKLSĖLYJE PAVAIZDUOTAS VANDUO KELIA PAVOJŲ? KODĖL?

SUSKAIČIUOK, KIEK LAŠELIŲ YRA KAIRĖJE PUSĖJE, O
KIEK DEŠINĖJE?

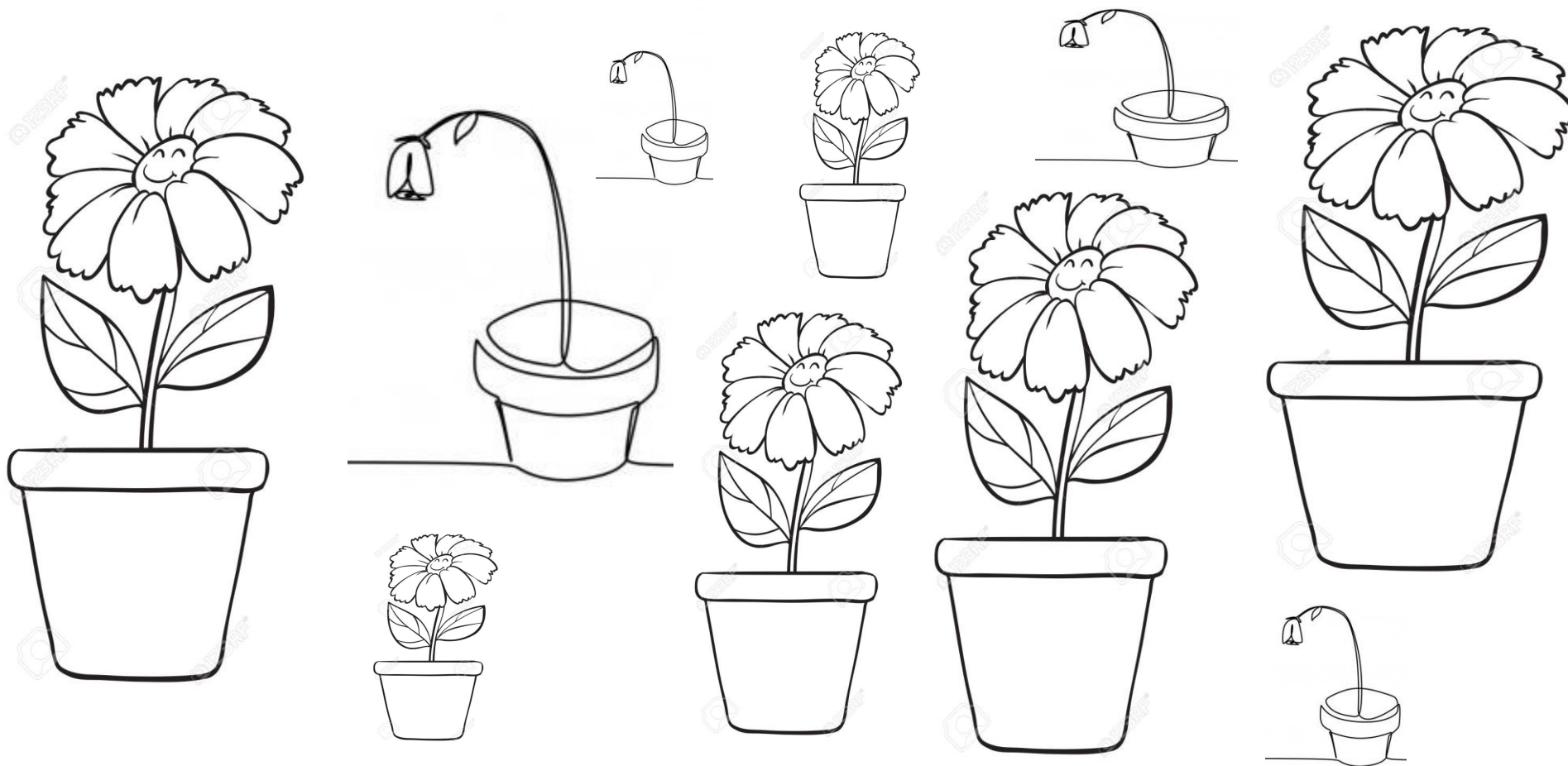
6
ŠEŠI

7
SEPTYNI

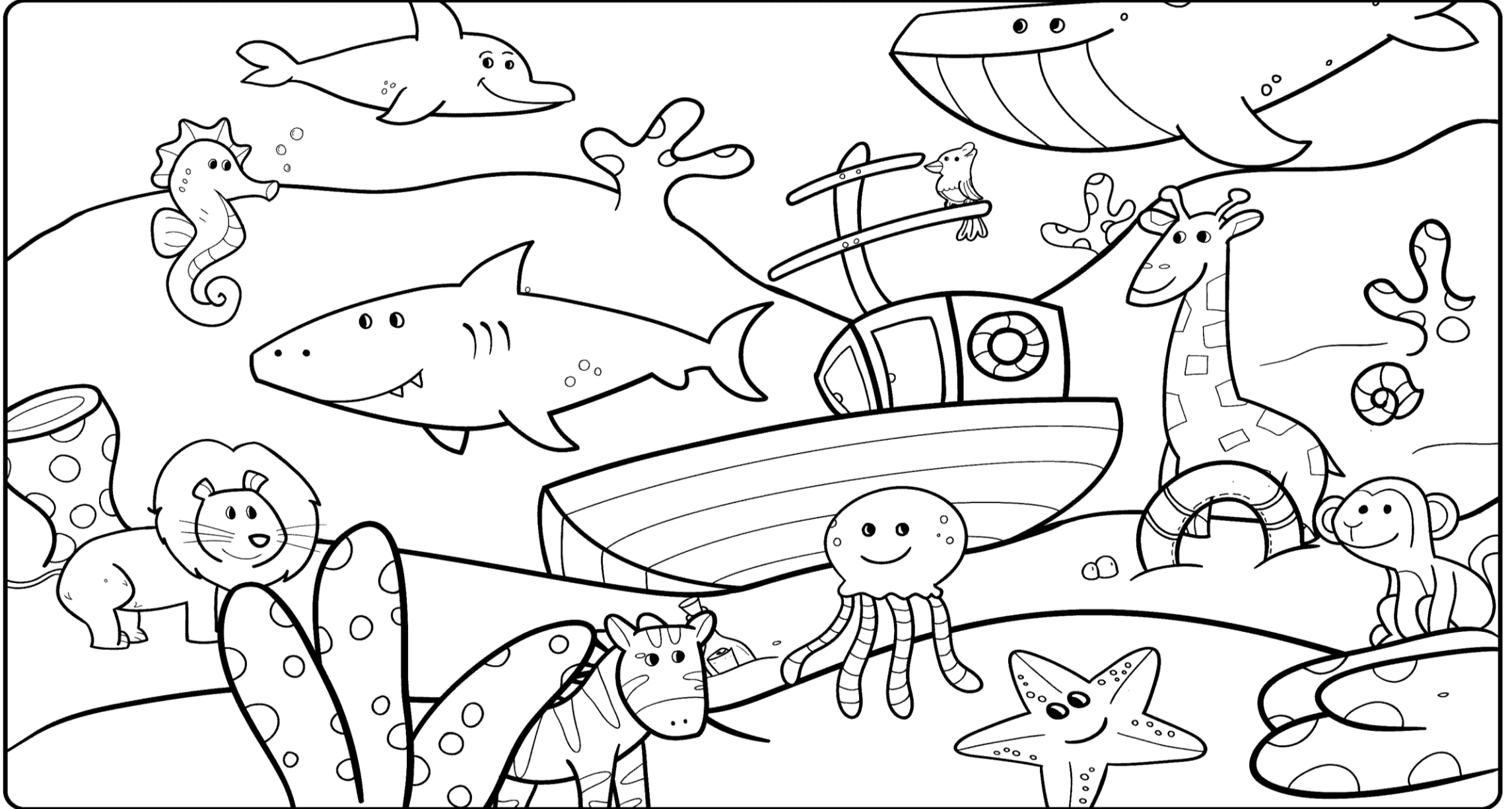
9
DEVYNI

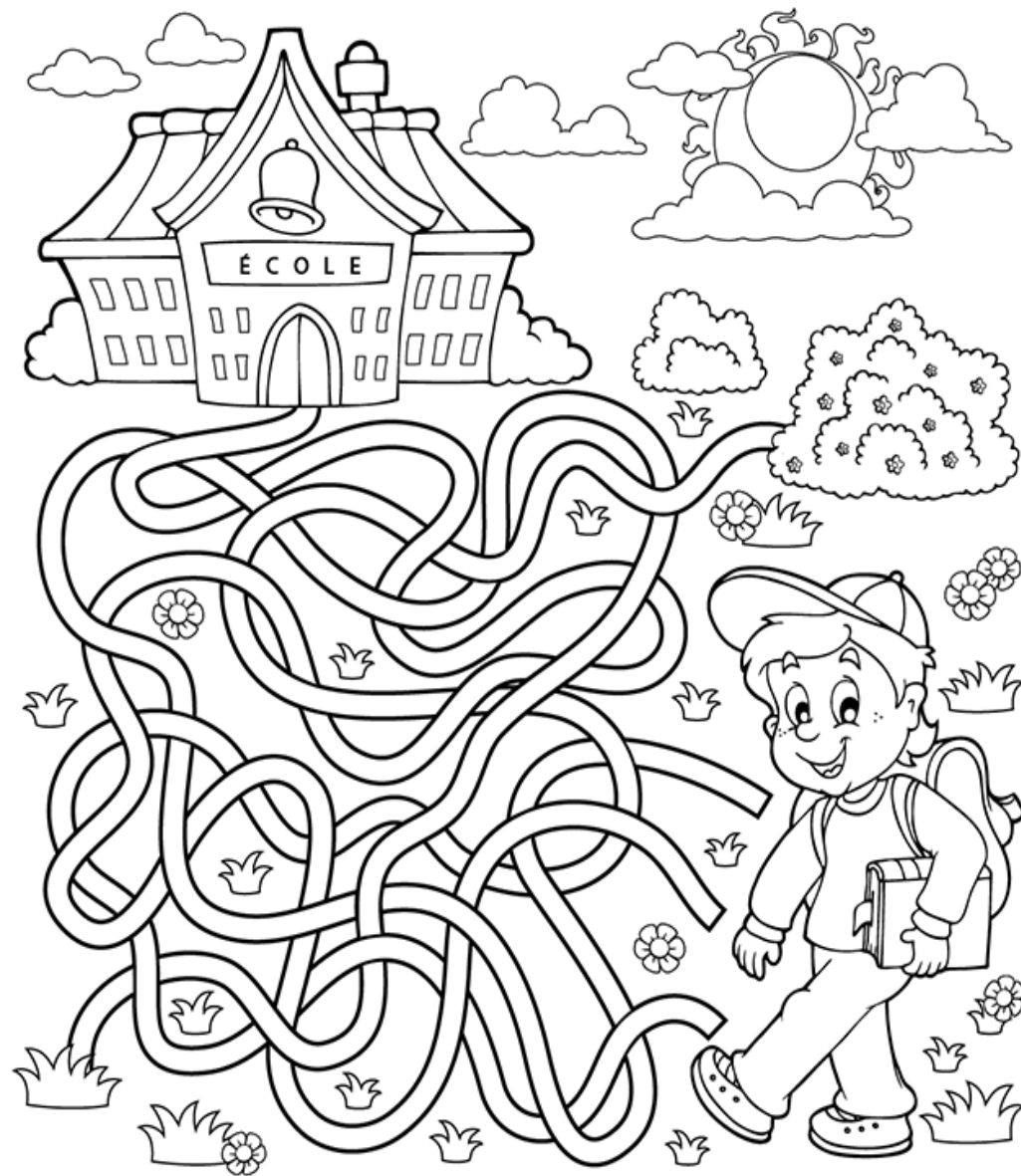
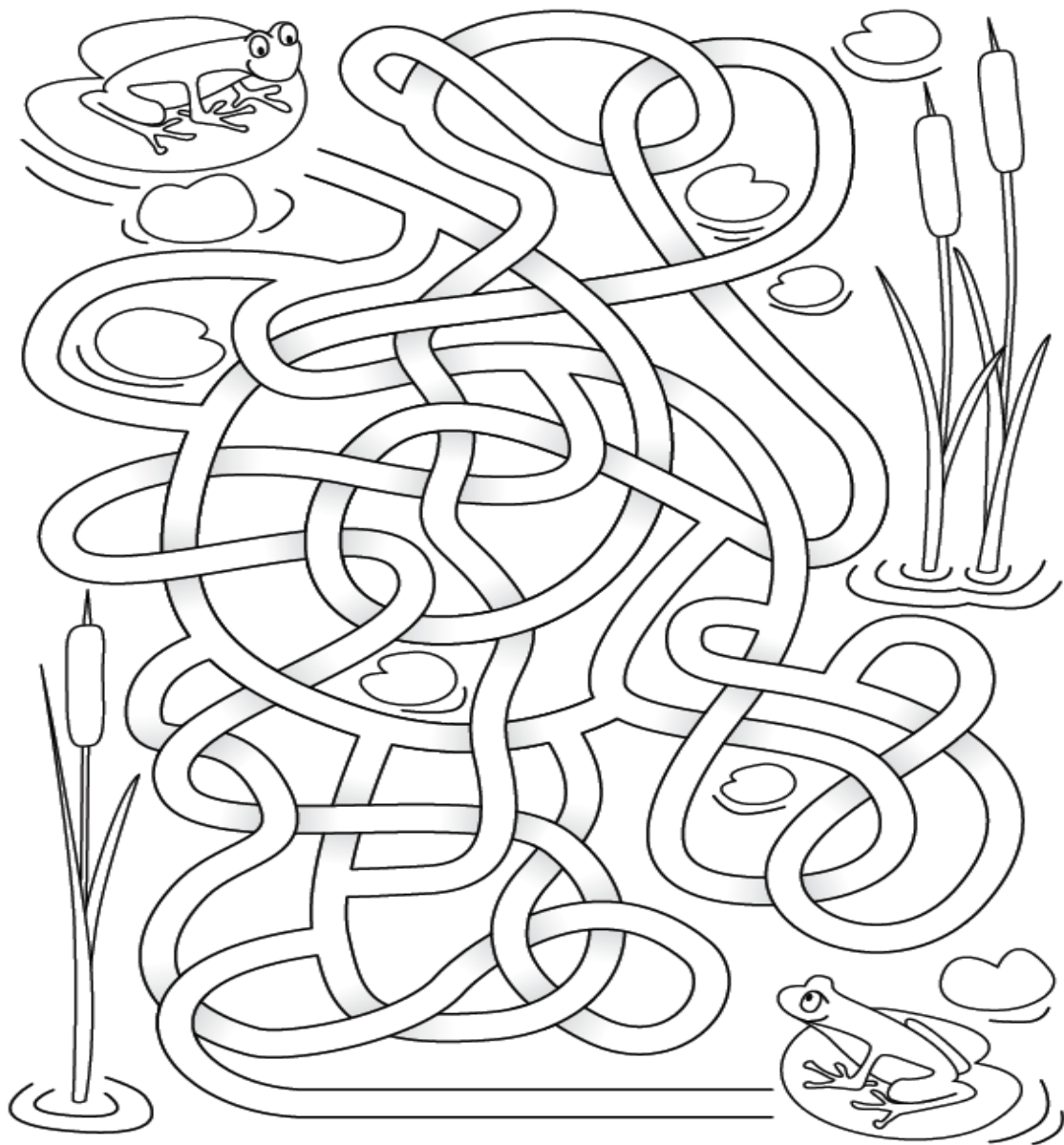
AUGALŲ IŠGYVENIMUI REIKIA VANDENS.
(APIBRĖŽK AUGALUS, KURIE YRA IŠTROŠKĘ. NUSPALVINK TIK TUOS AUGALUS,
KURIE PALAISTYTI)

NUSPALVINK TUOS PAVEIKSLĒLIUS, KURIEMS TAVO MANYMU BŪTINAS VANDUO.

PADĒK BERNIUKUI IR VARLYTEI SĒKMINGAI PASIEKTI SAVO TIKLSĀ.

AČIŪ TAU IR TAVO
TĒVELIAMS UŽ
ŠAUNIAI ATLIKTAS
UŽDUOTĒLES!

